

Toimenpideoite TPA 28/2021 vp

Jukka Mäkynen ps

Toimenpideoite ajo-opetusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Eduskunnalle

Suomen Autokoululiitto on nostanut esiin huolensa autokoulujen ja turvallisen ajamisen tulevaisuudesta. Alan toimintaedellytyksien turvaamiseksi useita ajo-opetusta koskevia lainsäädännön kohtia on syytä ottaa liikenne- ja viestintäministerin arvioitaviksi. Autokoululiitto on nostanut esiin kolme keskeisintä muutostarvetta: harmaan talouden ehkäisy, perusteellinen koulutus ensimmäistä ajokorttia suorittavalle ja liukasrataopetuksen turvaaminen. Lainsäädännön nykytilanne ja muutostarpeet on esitelty alla.

Harmaan talouden ehkäisy:

Opetuslupaopetuksella on Suomessa pitkät perinteet. Opetusluvalla on voinut opettaa oman perheensä jäseniä. Kyseiselle mallille on selkeä sosiaalinen peruste. Uuden lainsäädännön myötä kirjaus perhesidonnaisuudesta kuitenkin poistettiin. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa ympäri Suomen henkilöt antavat opetuslupaopetusta pimeästi suoritettavaa maksua vastaan. Vaikka opetuslupien määrä on rajattu kolmeen oppilaaseen/opettaja kolmen vuoden ajanjaksoissa, on valvonnan puutteessa syntynyt vahva harmaan talouden ilmiö, jossa toiminta on lähes ammattimaisista. Vuonna 2017, ennen lainsäädännön muutosta, opetuslupia oli n. 16 000 ja vuonna 2018, lainsäädännön uudistamisen jälkeen, n. 27 500. Opetuslupaopettajilta poistettu velvollisuus teoriakokeen suorittamiseen on heikentänyt opetuslupaopetuksen tasoa ja lisännyt yhdessä opetuspolkijien katsastamattomuuden kanssa liikenteessä syntyviä riskejä.

Autokouluyritykset työllistävät merkittävän määrän liikenneopettajia ja toimistohenkilöitä. Autokoulut maksavat myymistään palveluista verot. Opetuslupaopetusta koskevan lainsäädännön uusia kirjauksia väärällä tavalla hyödykseen käyttävät henkilöt toimivat yhteiskunnan vapaamatkustajina, muiden kustannuksella. Opetuslupa tulee palauttaa ainoastaan perheen sisäiseksi vaihtoehdoksi ajokortin suorittamiselle. Opetuslupaopettajan tulee suorittaa teoriakoe, ja opetuslupaopetuksessa käytettävän auton opetuspolkimet tulee muutostarkastaa.

Perusteellinen koulutus ensimmäistä ajokorttia suorittavalle:

Nykytilanteessa ensimmäinen ajokortti on mahdollista suorittaa huomattavan vähäisellä koulutuksella. Mopokorttiin ei sisälly enää lainkaan pakollista ajo-opetusta liikenteessä. Nuorille, liikenteessä kokemattomille kuljettajille annettava perusteellinen koulutus ennen itsenäistä liikenteeseen siirtymistä on välttämätöntä liikenneturvallisuuden kannalta. Ammattimaisella opetuk-

Toimenpideoite TPA 28/2021 vp

sella saadaan merkittävästi parannettua liikenneturvallisuutta ja vähennettyä uusien kuljettajien liikenteessä tapahtuvia onnettomuuksia.

Koulutusmäärien alentamisella on pyritty pienentämään ajokortin suorittamisesta syntyviä kustannuksia. Tämä ei kuitenkaan ole toteutunut. Pakollisen koulutuksen vähentämisen myötä ajokorttia suorittavat joutuvat uusimaan teoria- ja ajokokeen useissa tapauksissa lukuisia kertoja ennen kokeiden läpäisemistä. Esimerkiksi teoriakokeen läpäiseminen viidennellä yrittämällä ja ajokokeen läpäiseminen kolmannella yrittämällä aiheuttaa oppilaalle ylimääräisiä kustannuksia noin 500 euroa (5 x 37 euroa teoriakoemaksu + 2 x 93 euroa ajokoemaksu + 2 x 90 euroa auton käyttö ajokokeessa). Useiden oppilaiden osalta puhutaan vielä huomattavasti tätä korkeammista kokeiden uusimismääristä.

Kuten Traficom on todennut, eivät kokeet ole opetustilanteita. Mikäli kokeiden uusimiseen tällä hetkellä kuluva rahasta osa suunnattaisiin opetukseen, saisivat oppilaat tarvittavat tiedot ja taidot sekä kokeista selviytymiseen että turvalliseen liikennekäyttämiseen. Samalla ajokortin suorittamisesta asiakkaalle syntyvät kokonaiskustannukset pienenisivät olennaisesti nykyisestä. Mopokortin opetusvaatimukseen tulee sisällyttää aiemman lainsäädännön mukaisesti pakollista teoria- ja ajo-opetusta.

Liukasrataopetuksen turvaaminen:

Suomessa on kattava verkosto liukasratoja, joita on käytetty kuljettajaopetuksessa 1990-luvun alusta lähtien. Useimmissa tapauksissa liukasradat ovat kuntien hallinnoimia säätiöitä. Vuonna 2018 ajokorttilainsäädäntöön tehdyt muutokset poistivat pakollisen liukasradalla tapahtuvan harjoittelun mahdollistaen kaiken liukasrataopetuksen simulaattoriopetuksena. Pelkkää simulaattoriopetusta hyödyntämällä nuorelle ei tule todellista kokemusta ja tuntumaa liukkaalla ajamiseen. Tutkimusten mukaan onnettomuusriski kasvaa olennaisesti, kun sääolosuhteet muuttuvat yllättävästi. Liukasradalla annettava opetus auttaa uusia kuljettajia selviytymään erilaisissa olosuhteissa. Opetusvaatimukseen tulee sisällyttää vähintään tunti pakollista ajoharjoittelea liukasradalla normaalilla autolla (nykyisen simulaattoriopetuksen lisäksi).

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin muuttaakseen ajo-opetusta koskevaa lainsäädäntöä niin, että uusi lainsäädäntö ehkäisee harmaata taloutta, mahdollistaa perusteellisen koulutuksen ensimmäistä ajokorttia suorittavalle ja turvaa liukasrataopetuksen.

Helsingissä 26.3.2021

Jukka Mäkyne ps